

СЕКЦІЯ 4. ПРИЙНЯТТЯ РІШЕНЬ ОПТИМІЗАЦІЇ ЕКОНОМІЧНИХ ПРОЦЕСІВ РОЗВИТКУ ТЕРИТОРІЙ

Алексеев Л. М.,

д. е. н., професор,
професор кафедри управління та адміністрування,
Івано-Франківський навчально-науковий інститут менеджменту

Квасовський О. Р.,

к. е. н., доцент,
доцент кафедри фінансових технологій та банківського бізнесу

Стецько М. В.,

д. е. н., професор,
професор кафедри фінансових технологій та банківського бізнесу,
Західноукраїнський національний університет

УПРАВЛІННЯ ІННОВАЦІЙНИМИ КОМУНІКАЦІЯМИ В УМОВАХ ФІНАНСОВОЇ ДЕЦЕНТРАЛІЗАЦІЇ

Світова економіка стикається з викликами цифрової трансформації, що зачіпають як національні, так і глобальні інтереси. Геополітична напруженість, політична нестабільність, інтенсифікація воєн та зростання економічної нерівності вимагають скоординованої міжнародної співпраці. М. Вульф зазначає, що посилення суперечностей у глобальному співробітництві створює тиск на міжнародні організації та погіршує довгострокові економічні показники [1]. Відповідно реформи, спрямовані на підвищення конкуренції та доступу до фінансування, відіграють провідну роль у забезпеченні ефективного розподілу ресурсів. Технології штучного інтелекту (ШІ) оптимізують бізнес-процеси, сприяють ефективному прийняттю рішень і підвищують інвестиційну привабливість.

Дослідження МВФ та Світового банку підтверджують, що розширення преференційного доступу до фінансових ринків сприяє зростанню інвестицій у продуктивні сектори, підвищуючи загальну економічну ефективність. У формуванні цифрової економіки МВФ відіграє важливу роль у вдосконаленні Системи національних рахунків (СНР), зокрема в інтеграції цифрових технологій, торгівлі, державних фінансів та фінансових інновацій. Оновлення забезпечує органи державного управління інструментами для прийняття обґрунтованих рішень щодо економічного розвитку, створення робочих місць та реагування на економічні потрясіння. Точна економічна статистика є критично важливою для ефективної політики, особливо в умовах глобальної економіки вартістю 114 трлн дол. США, яка стрімко змінюється [2]. Зауважимо, що недостатня актуальність даних може призвести до прорахунків у монетарній чи фіскальній політиці через використання застарілої або неточної інформації.

Оновлена СНР приділяє значну увагу цифровим технологіям, що є відповіддю на повільне зростання продуктивності в розвинених економіках, попри швидкий розвиток цифрових інновацій. В. Ключев та Г. Тебрейк

припускають, що частково це пов'язано з недоліками у вимірюванні цифрової активності [2]. СНР рекомендує країнам розробити показники для таких сфер, як штучний інтелект (ШІ), хмарні обчислення, цифрові платформи та електронна комерція, а також чітко визначає ШІ для його коректного обліку в національних рахунках.

Особливу увагу варто приділяти криптоактивам, зокрема біткойну, який впливає на економіку через високе енергоспоживання при майнінгу, але не враховується у ВВП, оскільки не пов'язаний із традиційним виробництвом товарів чи послуг. У новій СНР криптоактиви класифікуються як «невироблені нефінансові активи», що відображаються в національному багатстві [2]. Це забезпечує облік їх впливу на фінансову стабільність, податкову політику та регуляторний нагляд, що є важливим для адаптації до цифрових трансформацій.

Преференційний доступ до інвестування в умовах фінансової децентралізації є інструментом для підтримки економічного зростання, стимулювання інновацій і соціального розвитку [3, с. 778-798]. Цей механізм дозволяє певним групам або секторам економіки отримувати фінансові ресурси на пільгових умовах, що є особливо актуальним для реалізації стратегічних проєктів відновлення економіки України. Для ефективного відновлення необхідне налагодження преференційних фінансових комунікацій, які об'єднують ресурси держави, приватних та інституційних інвесторів і міжнародних організацій [4].

Дослідження преференційного доступу до фінансування інновацій ґрунтується на теоріях корисності, прийняття рішень і поведінковій економіці. У сучасних умовах ринкової нестабільності економічні агенти змушені адаптувати цілі та моделі ведення бізнесу, шукаючи нові підходи до оптимізації ресурсів. Н. Бубакрі та співавтори зазначають, що політичні преференції є поширеним явищем у країнах зі слабкими правовими системами, де політичні зв'язки компенсують інституційні недоліки [5].

В економічній науці встановлено, що цифрові фінансові інструменти відіграють важливу роль у формуванні інклюзивної фінансової системи, забезпеченні ширшого доступу до фінансів і підтримки цифрової інклюзії, гармонізації фінансових і цифрових стратегій для створення сприятливого середовища інноваційному підприємництву [6, с. 344-364; 7]. Оновлена СНР враховує уроки світової фінансової кризи, пропонуючи деталізований облік фінансових ризиків [2]. Зростання ролі небанківських фінансових установ та прискорення фінансових інновацій вимагають детального розподілу активів і зобов'язань за типами інструментів та секторами. Крім того, СНР вдосконалює облік діяльності транснаціональних корпорацій, які передають виробництво на аутсорсинг, але зберігають контроль над дизайном, брендингом та інтелектуальною власністю. Це узгоджено з оновленим Керівництвом з платіжного балансу (КПБ), що забезпечує єдиний підхід до обліку транскордонних операцій та глобальних ланцюгів доданої вартості.

Підсумовуючи зазначимо, що в умовах фінансової децентралізації преференційні комунікації є невід'ємною частиною вирішення глобальних і національних економічних викликів, особливо в контексті цифрової

трансформації. Оновлена СНР є важливим кроком у підвищенні конкурентоспроможності країн на міжнародному ринку інновацій завдяки точному обліку цифрових технологій, криптоактивів, фінансових ризиків та діяльності транснаціональних корпорацій. Ці зміни сприяють ефективним фінансовим комунікаціям, дозволяючи урядам, бізнесу та дослідникам краще орієнтуватися в глобальній економіці. Забезпечення ресурсами національних статистичних служб для впровадження цих стандартів є важливим для створення надійної бази даних, що підтримуватиме оптимальні економічні рішення. Поєднання міжнародної співпраці, цифрових інновацій і прозорої фіскальної політики забезпечує ефективний розподіл фінансових ресурсів для реалізації стратегічних проєктів. Інтеграція теоретичних підходів із практичними реформами сприяє сталому розвитку, зменшенню нерівності та формуванню стійкої децентралізованої економічної системи.

Список використаних джерел

1. Martin Wolf. No Time for Half Measures. URL: <https://www.imf.org/en/Publications/fandd/issues/2024/06/Point-of-View-No-Time-for-Half-Measures-Martin-Wolf> (дата звернення: 05.05.2025).
2. Vladimir Klyuev, James Tebrake. New Standards for Economic Data Aim to Sharpen View of Global Economy. <https://www.imf.org/en/Blogs/Articles/2025/07/31/new-standards-for-economic-data-aim-to-sharpen-view-of-global-economy> (дата звернення: 05.08.2025).
3. Рожко О., Алексеєнко Л., Тулай О. Преференційний доступ до фінансування у контексті становлення ефективної цифрової держави: теоретичний концепт. Модерні фінанси: глобальні виклики і сучасні тренди. Монографія / за ред. д.е.н., проф. А. І. Крисоватого. Тернопіль: Економічна думка, 2024. 1011 с. <https://doi.org/10.35774/book.2024.978-966-654-770-8>
4. Tulai, O., Alekseyenko, L., Dmytryshyn, M., Yatsukh, R., Zapolskyi, O., Bilan, O. Adaptive Information of the Financial System to the Challenges of Global Uncertainty. In: Hamdan, R.K. (eds) *Tech Fusion in Business and Society. Studies in Systems, Decision and Control*. 2025. Vol. 234. Springer, Cham. https://doi.org/10.1007/978-3-031-84636-6_14
5. Narjess Boubakri, Omrane Guedhami, Dev Mishra, Walid Saffar. Political connections and the cost of equity capital. *Journal of Corporate Finance*. June 2012. Vol. 18. Issue 3. pp. 541–559. <https://doi.org/10.1016/j.jcorpfin.2012.02.005> Get rights and content
6. Alekseyenko L. M., Tulai O. I., Artemenko L. B. Digital Technologies in the Transformation of the Global Financial Security System: a Theoretical and Social Concept. Life on the cutting edge: Science. Libraries. Society : Scientific monograph. Riga, Latvia : “Baltija Publishing”, 2025. 508 p. <https://doi.org/10.30525/978-9934-26-535-8-19>
7. Pinti, A., Tulai, O., Chaikovskiy, Y., Stetsko, M., Dmytryshyn, M., Alekseyenko, L. International Communication and Innovation in Investment in Flagship, Mortgage and Social Projects to Guarantee Security and Minimize Risks of Public Finances. In: Hamdan, R.K. (eds) *Integrating Big Data and IoT for Enhanced*

Барабаш Л. В.,

к.е.н., доцент, доцент кафедри фінансів,
банківської справи та страхування
Уманський національний університет,
м. Умань

ВПЛИВ ПСИХОЛОГІЧНИХ ДЕТЕРМІНАНТ ФІНАНСОВОЇ ПОВЕДІНКИ НАСЕЛЕННЯ НА ЕКОНОМІЧНИЙ ПОТЕНЦІАЛ ТЕРИТОРІЙ

У сучасних умовах трансформації соціально-економічних систем вагомого значення набуває дослідження психологічних детермінант фінансової поведінки населення, що формують передумови для прийняття фінансових рішень населенням. І оскільки саме домогосподарства формують суттєву частину внутрішнього попиту, інвестиційного ресурсу та заощаджень територіальних громад, вивчення зазначених аспектів набуває підвищеної вагомості.

Класичні економічні концепції, що ґрунтуються на припущенні про раціональність економічного суб'єкта, дедалі частіше поступаються поведінковим підходам, що враховують психологічні, когнітивні та соціальні фактори прийняття рішень. Значний внесок у розвиток цієї проблематики здійснили D. Kahneman і A. Tversky [1], які обґрунтували теорію перспектив, а також R. Thaler [2], котрий розвинув концепцію поведінкової економіки через дослідження систематичних відхилень від раціональної поведінки. Українські дослідники також акцентують увагу на ролі психологічних чинників у формуванні фінансової поведінки домогосподарств, зокрема О. Кальченко, О. Зеленська, С. Лесун [3], Т. Кізима та ін. [4], О. Мульська [5].

Фінансова поведінка населення формується під впливом комплексу психологічних детермінант, серед яких ключове місце посідають когнітивні упередження, рівень фінансової грамотності, емоційна стабільність, індивідуальна схильність до ризику та соціальні установки.

Одним із найпоширеніших поведінкових факторів є ефект надмірної впевненості, що проявляється у переоцінці власних фінансових знань і здатності прогнозувати результати інвестицій чи витрат. Це часто призводить до нераціонального розподілу коштів, надмірного кредитування або інвестицій у високоризикові активи. Іншим важливим фактором виступає аверсія до втрат, за якої індивіди схильні уникати ризикових, але потенційно вигідних фінансових рішень через страх втрати наявних ресурсів. Теорія перспектив доводить, що втрати психологічно сприймаються значно сильніше, ніж аналогічні за обсягом вигоди [1].

Суттєву роль у структурі фінансової поведінки відіграє рівень фінансової грамотності, що безпосередньо впливає на здатність населення оцінювати ризику, управляти особистим бюджетом, формувати заощадження та приймати